

за допомогою індексу фізичного обсягу і індексу–дефлятора передбачає додавання спільної дії цих чинників («спільного залишку») до дефляційної складової, що спотворює результати розкладання у випадках суттєвої зміни хоча б одного з них. Для усунення цього недоліку «спільний залишок» доцільно розподіляти між чинниками декомпозиції методом пропорційного розподілу.

З. За останні роки в економіці України має місце значний «інфляційний податок» на населення і бізнес. Майже щорічно гроші значно знецінюються, а компенсація падіння купівельної спроможності грошей населенню є незначною. Посилання на сучасну кризу не знімає це питання. Тут головною причиною є популістські заходи, що активно використовуються політиками, особливо, у період виборів. Тільки за умови життя за коштами, що продукує реальна економіка, можливо мати стабільну грошову систему.

Список використаних джерел

1. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики України. – К.: 2015. – 566 с.
2. Національні рахунки України за 2013 рік / Державна служба статистики України. – К.: 2015. – 155 с.
3. Найденов В.С. Инфляция и монетаризм. Уроки антикризисной политики / В.С. Найденов, А.Ю. Сменковский. – К.: Ін Юре, 2003. – 352 с.
4. Мочерний С.В. Економічна теорія.: навч. посібник / С.В. Мочерний. – 3-є вид., перер. і доп. – К.: Академія, 2005. – 640 с.

5. Петрик О.І. Інфляція в Україні: проблеми, ризики, перспективи / О.І. Петрик / Вісник НБУ. – 2007. – №3. – С. 2–8.

6. Беседін В.Ф. Методи аналізу розвитку економіки на макrorівні / Економіка України: проблеми і перспективи інноваційного розвитку. Колективна монографія. За ред. В.Ф. Беседіна, А.С. Музиченко. – К.: НДЕІ, 2011. – С. 28–38.

7. Бессонов В.А. О динамике совокупной факторной производительности в российской переходной экономике / В.А. Бессонов. – Экономический журнал ВШЭ. – №4. – 2004. – С. 542–587.

8. Воронін О.О. Визначення показників економічної ефективності виробництва на основі модифікації ресурсного підходу / О.О. Воронін // Економіка України. – №10. – 2007. – С. 29–37.

9. Кендрик Дж. Тенденции производительности в США / Дж. Кендрик; Пер. с англ. С.А. Батасова; Под ред. и с предисл. Я.Б. Кваша. – М.: Статистика, 1967. – 315 с.

10. Манцуров І.Г. Статистика економічного зростання та конкурентоспроможність країни / І.Г. Манцуров. – К.: КНЕУ, 2006. – 392 с.

11. Калюжный В.В. Теория и методы факторного анализа экономического роста / В.В. Калюжный // Экономическая кибернетика. Междунар. науч. журнал. – Донецк, 2003. – №3–4 (21–22). – С. 26–35.

12. Пенькова О.Г. Методология прогнозирования основных макроэкономических показателей на довгостроковий період / О.Г. Пенькова // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. праць. – К.: НДЕІ, 2011. – №2 (116). – С. 88–98.

13. Solow R.M. Technical Change and the Aggregate Production Function // The Review of Economics and Statistics. 1957. Vol. 39. №3. P. 312–320.

О.І. ПОПРОЗМАН,
к.е.н., доцент

Засоби державного управління розвитком соціальної інфраструктури України

У статті досліджено та узагальнено поняття соціальної інфраструктури. Визначено головні складові соціальної політики держави, акцентована увага на соціально–економічних нормах і нормативах як на одному з важливих засобів державно–регулювання соціальною інфраструктурою.

Ключові слова: засоби управління, соціальна інфраструктура, соціально–економічні норми, соціальна політика держави, ринкова економіка, соціальні гарантії, соціальний мінімум, рівень життя населення.

А.І. ПОПРОЗМАН,
к.э.н., доцент

Средства государственного управления развитием социальной инфраструктуры Украины

В статье исследованы и обобщены понятия социальной инфраструктуры. Определены главные составляющие социальной политики государства, акцентировано внимание на социально–экономических нормах и нормативах как на одном из важных средств государственного регулирования социальной инфраструктурой.

Ключевые слова: средства управления, социальная инфраструктура, социально–экономические нормы, социальная политика государства, рыночная экономика, социальные гарантии, социальный минимум, уровень жизни населения.

А. ПОПРОЗМАН
Ph.D., associate professor

Means of public administration development of social infrastructure of Ukraine

In the article the concept and generalized social infrastructures. The basic components of social policy, also focused on the socio–economic norms and regulations as one of the important means of state regulation of social infrastructure.

Keywords: facilities management, social infrastructure, social and economic standards, social policy, market economy, social security, social minimum standard of living.

Постановка проблеми. Розвиток економічної науки свідчить, що у сучасних умовах актуалізується питання фундаментальних досліджень сучасних економічних процесів, пізнання їх та створення системи економічних понять, які будуть розвиватись наступними поколіннями. Можна бути абсолютно впевненим, що будь-які труднощі у цьому незупинному поступі будуть подолані, тому що на сьогодні накопичено дуже потужний інтелектуальний потенціал здатний вирішувати надзвичайно складні соціально-економічні питання. Підставою стверджувати це є той доконаний факт, що економічна теорія на сьогодні володіє усіма необхідними методами і засобами, щоб успішно розв'язати найактуальні економічні проблеми. Для реалізації цього позитивного поступу потрібно опертися на сучасну економічну теорію, акумулювати та синтезувати її цінності і підняти їх на вищий рівень загальноцивілізаційних завдань з урахуванням усіх сучасних явищ і процесів, які відбуваються в економіці та людській культурі взагалі, оскільки аксіоматичною є закономірність того, що поступальний розвиток суспільства потребує збільшення кількості та якості сучасних соціальних благ.

Слово «соціальний» характеризує все те, що пов'язане з життям і стосунками людей у суспільстві. У вирішенні багатьох соціально-економічних питань велику роль відіграє ринок. Він справедливо розподіляє доходи за кінцевими результатами праці. Підвищуючи ефективність економіки в цілому, він створює матеріальну базу для зростання добробуту суспільства, а також саме ринок заставляє виробників працювати на максимальне задоволення всіляких запитів людей, так як через можливість „голосування гаманцем» він дає право кожному реально впливати на виробництво.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Серед сучасних вітчизняних видатних вчених економістів, які досліджують проблеми соціальної інфраструктури слід назвати Е.М. Лібанову, А.С. Гальчинського, Г.Н. Климка, Я.Б. Базиліюк, О.М. Палій, Ю.І. Палеха, В.А. Скуратівський, А.В. Ягодка, М.І. Карлін та інші. Серед закордонних видатних вчених економістів дану проблему досліджують Теренс М. Ганслі, П. Хейне, С. Фішер, Р. Фрідман, Л. Пушкаш та інші.

Метою статті є дослідження засобів державного управління у сфері соціальної інфраструктури, визначення суті соціально-економічних норм та нормативів, соціальної політики держави та їх вплив на розвиток соціальної інфраструктури України.

Виклад основного матеріалу. За характером економічної діяльності людей у суспільному виробництві розрізняють три великі сфери виробництва: основне виробництво; виробнича інфраструктура; соціальна інфраструктура (рис. 1).

Основне виробництво – це галузі матеріального виробництва, де безпосередньо виготовляються предмети спожи-

вання та засоби виробництва. Основне виробництво включає сировинний, паливно-енергетичний, металургійний, агро-промисловий, хімічний та лісовий комплекси, виробництво товарів народного споживання, капітальне будівництво тощо.

Виробнича інфраструктура – це комплекс галузей, які обслуговують основне виробництво і забезпечують ефективну економічну діяльність на кожному підприємстві і в народному господарстві в цілому. До них належать: транспорт, зв'язок, торгівля, кредитно-фінансові заклади; спеціалізовані галузі ділових послуг (інформаційних, рекламних, лізингових, консультаційних, інженерно-будівельних тощо).

На сучасному етапі найважливішим напрямом удосконалення суспільного виробництва має бути прискорений розвиток виробничої інфраструктури. Основне виробництво і виробнича інфраструктура в сукупності становлять сферу матеріального виробництва. По мірі розвитку суспільства зростають його потреби в духовних благах, які створюються в нематеріальній сфері, що й зумовлює існування соціальної інфраструктури.

Соціальна інфраструктура – це нематеріальне виробництво, де створюються нематеріальні форми багатства, які відіграють вирішальну роль у всебічному розвитку людини, примноженні їхніх розумових і фізичних здібностей, професійних знань, підвищенні освітнього й культурного рівня.

Сфера соціальної інфраструктури включає такі галузі: охорону здоров'я й фізичну культуру; освіту та систему підвищення кваліфікації; житлово-комунальне господарство; пасажирський транспорт і зв'язок; побутове обслуговування; культуру й мистецтво [4].

Але ринковий механізм не є ідеальним та всесильним і не може забезпечити соціальних гарантій для всього суспільства. Усунути ці ринкові недоліки та перетворити ринкову економіку у соціально орієнтовану покликана соціальна політика держави. Її суть полягає у регулюванні соціально-економічних умов життя суспільства та захисті добробуту всіх громадян держави. Соціальна політика здійснюється за двома основними напрямками (рис. 2).

Забезпечення всім працездатним сприятливих можливостей та стимулів для підприємництва та праці, для отримання максимально високих доходів у будь якій законній діяльності. Цей напрям охоплює цілий комплекс таких державних заходів, як лібералізація бізнесу, тобто дерегуляція та звільнення від бюрократичного тиску, забезпечення повної свободи підприємництва у рамках закону та соціальної відповідальності тобто соціально відповідальний бізнес. Сприяння малому бізнесу (пільгові кредити, податкові пільги, технічна та правова допомога). Підтримка у суспільстві високої зайнятості (збільшення кількості робочих місць, сприяння професійному навчання, перекваліфікації, підвищення кваліфікації, працевлаштування людей). Регулювання тру-

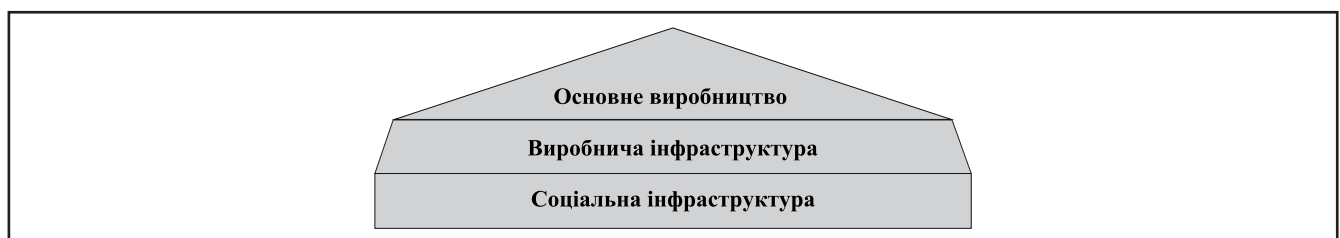

Рисунок 1. Сфери суспільного виробництва

МАКРОЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

дових відносин, а саме мінімальної оплати праці, тривалості робочого дня, тривалості відпусток, охорони праці, захист прав інвалідів тощо [4, 7].

Забезпечення визначених соціальних гарантій для непрацездатних, малозабезпечених та безробітних, тобто визначеного стандарту добробуту для всіх. Це досягається за рахунок податково-бюджетного перерозподілу доходів у суспільстві. Ті, хто мають низькі доходи, повинні мати право на субсидії та звільнення від оподаткування та зборів. Підвищені податки з осіб з високими доходами та інші збори та відрахування дозволяють концентрувати у бюджеті грошові ресурси, необхідні для оплати пенсій інвалідам та пенсіонерам, виплат по безробіттю та малозабезпеченим, а також для фінансування освіти, життєво необхідної медичної допомоги та забезпечення інших соціальних гарантій.

Соціально-економічні норми і нормативи як один з важливих засобів державного регулювання використовуються як базовим елемент при розробці територіальних планів, а також при обґрунтуванні плану розвитку країни в цілому.

Система соціально-економічних норм і нормативів, що регулюють процес споживання, включає до складу: норми та нормативи споживання товарів; норми та нормативи споживання послуг; норми та нормативи розвитку матеріальної бази соціальної інфраструктури; економіко-екологічні норми і нормативи.

Нормативи споживання товарів у кризових умовах повинні включати до складу мінімальні норми споживання у середньому на душу населення основних харчових продуктів, виробів легкої промисловості, а також мінімальні нормативи забезпечення населення та середні строки використання предметів культурно-побутового і господарського, призначення.

Ці показники слід розробляти і затверджувати відповідними органами для використання при формуванні системи управління. Вони також можуть використовуватися для планування на рівні області.

Нормативи споживання платних послуг у кризових умовах являють собою взаємопов'язану систему оцінок рівнів спожи-

вання не душу населення окремих видів послуг, яка побудована на науково обґрунтованих мінімальних потребах. Такі нормативи слід розробляти по видах послуг в цілому по Україні і затвердити законодавчими органами для використання в плановій роботі. Зазначені нормативи мають бути диференційовані по областях країни. При розробці нормативів споживання платних послуг виходять із таких основних методичних підходів:

1. Мінімальні норми та нормативи впливають із сучасних уявлень про рівні та якість обслуговування населення.

2. Нормативи споживанням послуг розробляються в середньому на душу населення України. Проте в процесі їх розробки здійснюється оцінка природних відмінностей у потребах різних статевовікових груп населення, сімей – різних за розміром та складом, жителів міст і сільської місцевості.

3. При розробці мінімальних нормативів ураховуються обмеження по грошових доходах населення, а також існуючих можливостях їх реалізації на оплату послуг.

Розрахунок нормативів споживання платних послуг базується на таких принципах:

1. Вибір головного, основного фактора, який визначає розмір потреб у даному виді послуг. Наприклад, для розробки нормативів споживання послуг житлово-комунального господарства таким фактором є забезпеченість житловою площею на мініальному рівні.

2. Облік демографічних характеристик населення країни. Нормативи споживання окремих видів платних послуг розробляються з розрахунку на сім'ю (наприклад, послуги по будівництву та ремонту будинків і квартир, ремонту та обслуговуванню транспортних засобів, послуги житлового господарства, значна частина послуг зв'язку тощо). При розрахунках нормативів по видах послуг враховуються визначені контингенти споживачів. Наприклад, діти 3–6 років (послуги дитячих дошкільних закладів), діти шкільного віку (послуги музичних, спортивних шкіл, таборів літнього відпочинку, санаторіїв профілакторіїв) [4, 5].

Для розробки нормативів споживання товарів та платних послуг застосовуються такі методи. Нормативний – пе-

Рисунок 2. Головні складові соціальної політики держави

редбачає мінімальні норми харчування, забезпеченості товарами довгострокового використання, нормативи розвитку мережі закладів комунально-побутового та соціально-культурного обслуговування населення; нормативи охоплення населення чи окремих його контингентів різними видами платних послуг (забезпеченість дітей послугами дитячих дошкільних закладів, нормативів відвідувань медичних закладів, культури, нормативна кількість місць у закладах відпочинку і т. ін.), нормативи забезпеченості житловою площею, комунальними послугами, нормативи споживання газу, електроенергії, води. Статистичний – на початковій стадії розробки нормативів провадиться аналіз з метою виявлення закономірностей споживання товарів та платних послуг за їх видовою структурою, аналізуються динамічні ряди показників доходів населення, споживчих витрат, матеріали бюджетних обстежень. Евристичний – для одержання багатьох видів та формування рівня раціонального споживання платних послуг використовується метод експертних оцінок, залучаються матеріали соціологічних досліджень [1, 2].

Інформаційною базою розробок нормативів споживання товарів та платних послуг є баланс грошових доходів і витрат населення і розрахунки до нього, матеріали вибірових обстежень бюджетів населення, дані про прогнозу чисельність та статевовікову структуру населення, чисельність та розміри сімей та ін.

Важливим елементом системи соціально-економічних нормативів, яка формується на державному рівні, є нормативи забезпечення населення об'єктами соціальної інфраструктури. Рівень її розвитку багато в чому визначається ступенем задоволення потреб населення у матеріальних благах та послугах. Планування у галузях невиробничого призначення за допомогою нормативних методів повинно сприяти покращенню умов життя людей, усунути соціальні відмінності, між окремими регіонами країни, містом та селом, забезпечити розробку комплексних планів з урахуванням природно-кліматичних, соціально-демографічних та інших особливостей території.

Розробка системи соціально-економічних нормативів та норм здійснюється з урахуванням показників розвитку матеріальної бази соціальної інфраструктури територіальних підрозділів, що склалися. Основним принципом формування даної системи є принцип методичної єдності та порівнянності планово-аналітичних показників з нормативними параметрами.

Загальна схема визначення основних параметрів нормативного планування соціальної інфраструктури здійснюється з використанням даних про: чисельність населення, його динаміку сімейний та віковий склад на початок і на кінець, розрахункового періоду в цілому по території та по підрозділах, що входять до неї, а також про види поселень, тобто по міській та сільській місцевості; наявність об'єктів невиробничої сфери та їх потужності у натуральному обчисленні загальної площі житлових будинків, місця у дошкільних закладах на початок розрахункового періоду по всіх територіальних підрозділах регіону, а також їх умовну якісну оцінку; обсяги введення в дію об'єктів невиробничого призначення на початковій стадії розрахункового періоду в цілому по регіону, його підрозділах та видах поселень; розміри вибуття об'єктів матеріальної бази соціальної інфраструктури, в тому

числі у попередні роки та за прогнозом; нормативну питому вагу кошторисної вартості будівництва об'єктів соціальної інфраструктури, яка розробляється головними організаціями та відомствами; обґрунтований облік стану та прогноз розвитку конкретної галузі соціальної сфери, яка характерна для даного територіального підрозділу.

Формування системи нормативних параметрів розвитку матеріальної бази соціальної інфраструктури здійснюється поетапно. Спочатку розробляється її галузева структура, яка відповідає чи близька до структури зведеного соціального розділу комплексного плану території. Після цього по кожній із галузей невиробничої сфери аналізуються, можливості будівництва найбільш капіталомістких та інших об'єктів соціального призначення, а танок послідовність будівництва. За основу для формування системи нормативів розвитку матеріальної бази соціальної інфраструктури використовуються інструктивні матеріали державних планових органів.

У системі соціально-економічних нормативів, що рекомендується, галузева структура та перелік нормативних показників формуються в такому вигляді. Торговля та громадське харчування. Побутове обслуговування. Зв'язок – квартирні телефони. Освіта – дитячі дошкільні заклади, школи та ін. Охорона здоров'я – лікарняні та амбулаторно-поліклінічні заклади, будинки-інтернати та санаторно-курортні заклади. Фізкультура та спорт – спортивні зали, басейни та спортивні майданчики. Туризм і відпочинок – будинки відпочинку та пансіонати, турбази, бази відпочинку табори. Культура – клубні заклади, масові бібліотеки, театри та кінотеатри, центри дозвілля і т. ін. Житлово-комунальне господарство – квартири та індивідуальні будинки, водоспоживання й водовідведення, тепло-, електро- та газопостачання, готелі тощо. Пасажирський транспорт – шляхове господарство, пасажирський транспорт.

Загальна схема визначення показників нормативної забезпеченості населення регіону конкретними об'єктами соціальної інфраструктури будується з урахуванням багатьох факторів, що активно впливають на розрахунковий норматив.

Серед нормативів і норм які регулюють соціальний розвиток, слід відмітити декілька груп. До першої відносяться норми і нормативи регулювання демографічної ситуації, економічного стимулювання народжуваності: оптимальні, нормативи виплат на дитину до 18 років (з урахуванням віку дитини) на рівні вартості фізіологічного споживання для сімей, що мають сукупний дохід нижче фізіологічного мінімуму на членів сім'ї [5, 6].

Головне джерело доходів домогосподарств – це доходи від ресурсів, які домогосподарства поставляють суспільному виробництву, або ж доходи від факторів виробництва. Але цим не вичерпуються доходи, що отримують домогосподарства, слід враховувати також трансферти.

Трансфертні платежі – це всі виплати, які відповідають його реальному економічному внеску, але не еквівалентні виробничим витратам. Статистика України виокремлює такі статті доходів населення: оплата праці членів сім'ї; пенсії, стипендії, допомоги, субсидії, дотації на путівки до санаторно-курортних установ для дорослих і дітей, на утримання дітей у дошкільних закладах; надходження від особистого підприємства; дохід з інших джерел.

Структура доходів населення за джерелами досить різноманітна і залежить від структури суспільних відносин країни, рівня розвитку продуктивних сил. Отже, сукупний дохід домогосподарства – це вся сума доходів, які воно отримує в грошовій чи натуральній формі з будь-яких джерел.

Сукупний дохід домогосподарства не повинен бути нижчим за прожитковий мінімум, тобто нижчий ніж вартість набору товарів і послуг, розрахована за нормами і нормативами споживання і забезпеченості населення першочерговими життєвими засобами. Прожитковий мінімум використовується для встановлення мінімального рівня доходів сімей, а також мінімальних розмірів заробітної плати, пенсій, стипендій та інших соціальних виплат і пільг.

Прожитковий мінімум має дві форми прояву: фізіологічний і соціальний мінімум. Фізіологічний мінімум враховує витрати на задоволення найбільш суттєвих фізіологічних і фізичних потреб, включно з витратами на оплату основних послуг протягом нетривалого часу, практично виключаючи придбання одягу, взуття та інших непродовольчих товарів. Соціальний мінімум, крім фізичного, включає витрати на задоволення мінімальних духовних і соціальних потреб, які суспільство вважає необхідними для збереження прийнятного рівня життя. При цьому розуміється, що бідні мають більш-менш нормальні житлові умови [8].

Для оцінки доходів населення, крім прожиткового мінімуму, має враховуватись і оптимальний споживчий бюджет – це вартість набору життєвих засобів, розрахована за нормами і нормативами споживання, які задовольняють розумні раціональні потреби людей. Цей показник використовують для оцінки досягнутого рівня життя населення і вибору найбільш ефективних шляхів його підвищення.

Про рівень життя населення судять не тільки за рівнем сімейних доходів і їхньою структурою, а й за напрямками їх використання. Доходи сім'ї може бути використано на: придбання товарів довгострокового споживання (квартира, телевізор, холодильник, автомобіль, гараж і т. ін.); придбання товарів поточного споживання (харчування, одяг, предмети гігієни); оплату послуг (транспортних, комунальних, освітніх, з охорони здоров'я та ін.); сплату податків; обов'язкове соціальне страхування й добровільне страхування; пожертви; інші витрати.

Частина сімейного доходу в міру можливості зберігається (накопичується). Розвиток виробництва, зростання багатства суспільства і його членів зумовлюють збільшення заощаджень та накопичень, які використовуються для поліпшення добробуту й подальшого розвитку виробництва.

У структурі витрат найважливіше значення має харчування. Зменшення його частки в структурі доходів (при зростанні їх) розглядається як позитивна тенденція, що свідчить про підвищення рівня життя.

Особлива увага при оптимізації нормативів виплат приділяється багатодітним та неповним сім'ям, в яких сукупний дохід, як правило, не перевищує вартості фізіологічного мінімуму на члена сім'ї.

Норматив одноразових виплат при народженні дитини. Величина цього нормативу повинна бути пов'язана із сумою мінімального споживчого кошика для новонародженого та роздрібними цінами на товари й послуги першої необхідності для дітей. Механізм застосування нормативів виплат на дитину повинен мати загальнодержавний рівень.

До другої групи соціальних норм і нормативів відносяться такі що використовуються для регулювання розвитку ринку праці. Сюди слід включити: оптимальні нормативи пільгового оподаткування підприємств, що створюють додаткові робочі місця та фонди страхування на випадок безробіття; оптимальні нормативи пільгового оподаткування та застосування пільгових кредитів для підприємств, що приймають на роботу інвалідів; нормативи оптимізації заробітної плати робітника з урахуванням ціни мінімального споживчого кошика. Розробка цих нормативів та механізм їх дії повинен встановлюватись виходячи з цін мінімального споживчого кошика для робітника та членів його сім'ї, що знаходяться на його утриманні, а також ціни робочої сили. Зазначені нормативи мають також ураховувати регіональний рівень цін на споживчі товари та особливості змін ціни робочої сили на регіональному ринку праці; оптимальні нормативи допомоги по безробіттю, їх величина повинна передбачати рівень фізіологічного мінімуму споживання на безробітного та членів сім'ї, що знаходяться на його утриманні, а також ураховувати регіональний рівень цін на споживчі товари, що входять до фізіологічного мінімуму і регіональні особливості ринку праці.

Одним із найважливіших інструментів державного управління розвитком соціальної інфраструктури України в умовах економічної кризи є системи програм державного рівня, до складу якої входять національні та державні програми розвитку економіки, соціальної та науково-технічної сфери, вони мають бути зорієнтовані на реалізацію пріоритетних напрямів соціально-економічного, науково-технічного та культурного розвитку України, вирішення найактуальніших проблем у межах цих пріоритетів [3].

Реалізація програм державного рівня має сприяти виходу економіки з кризи, забезпеченню керованості структурною, перебудовою економіки, її переорієнтації на збільшення виробництва, та поліпшення якості споживчих товарів і послуг, технологічне переозброєння виробництва на базі використання новітніх досягнень науки й техніки, підвищення ефективності використання ресурсів (насамперед, паливно-енергетичних), формування нової експортної бази.

Висновки

Україна має значні проблеми розвитку соціально інфраструктури, до складу яких належить істотне відставання розвитку матеріально-технічної бази соціальної інфраструктури різних регіонів та населених пунктів, непропорційний розвиток окремих галузей та ін. Слід зазначити, що об'єктивні реалії економічної кризи в Україні вимагають серйозних змін в системі існуючих поглядів на соціальну інфраструктуру. Потрібно замінити старі способи розв'язання соціальних проблем принципово новими, більш прогресивними та ефективними.

Соціальна інфраструктура має значні територіальні відмінності у рівнях обслуговування. Вони визначаються рівнем грошових доходів і життя населення, природними чинниками і системою розселення та транспортом. Галузі соціальної інфраструктури в Україні недостатньо модернізовані, порівняно із більш розвинутими країнами західної Європи.

Сучасна економічна наука створює багато оригінальних інструментів для аналізу сучасних економічних проблем які виникають у суспільстві. Їх застосування дає можли-

вість розробити нову методологію дослідження цих проблем та удосконалити соціально-економічний розвиток країни. У даний час економіка розглядається, як відкрита система, що еволюціонує та відчуває постійний вплив зовнішнього середовища на складові соціальної інфраструктури такі як освіта, охорона здоров'я, комунальне господарство, культура, фізичне виховання тощо, та реагує на них.

Список використаних джерел

1. Калиновський В.Є. Соціально-економічні параметри розвитку / В.Є. Калиновський Видавництво «Українська література» – К., 2012. – 287 с.
 2. Карлін М.І. Фінансове забезпечення закладів соціальної сфери // Фінанси України. – № 1, 2009. – С. 78–85.
 3. Попрозман Н.В., Попрозман О.І. Концептуальні елементи стратегічного управління // Формування ринкових відносин в Україні

ні. НДЕІ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. Вип. №4. – К., 2015. – С. 18–22.
 4. Скуратівський В., Палій О., Лібанова Е. Соціальна політика / В. Скуратівський, О. Палій, Е. Лібанова – К.: УАДУ, 2011. – 358 с.
 5. Теренс М. Ганслі. Соціальна політика та соціальне забезпечення за ринкової економіки / Ганслі Теренс М. – К.: Основи, 2010. – 368 с.
 6. Хейне П. Економічний спосіб мислення / П. Хейне Переклад з англ. – К. – 2013. – 585 с.
 7. Ягодка А.Г. Соціальна інфраструктура і політика / А.Г. Ягодка. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2010. – 212 с.
 8. Natalia V. Poprozman. Improving labor market as a strategic factor in economic growth. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oficyna.portal.prz.edu.pl/pl/zeszyty-naukowe/modern-management-review/mmr-21/mmr-21-3-2014mmr.prz.edu.pl/pl/wersja-elektroniczna/2014/21-32014/>.

УДК 328.18

Л.А. ГОРДІЄНКО,
 доцент кафедри фінансів, Черкаський державний технологічний університет

Фінансові аспекти теорії громадських інституцій

У статті з'ясовано особливості функціонування суспільної системи України. Обґрунтовано основи теорії громадських інституцій та виокремлено фінансові аспекти.

Ключові слова: громадські інституції, корупція, ментальність, теоретичні конструкції, фінансовий контроль.

Л.А. ГОРДИЕНКО,
 доцент кафедры финансов, Черкасский государственный технологический университет

Финансовые аспекты теории общественных институтов

В статье выяснены особенности функционирования общественной системы Украины. Обоснованы основы теории гражданских институтов и выделены ее финансовые аспекты.

Ключевые слова: гражданские институты, коррупция, менталитет, теоретические конструкции, финансовый контроль.

The article revealed the peculiarities of the social system of Ukraine. Grounded theory foundations of civil society and singled out its financial aspects.

Keywords: civil institutions, corruption, mentality, theoretical construction, financial control.

Постановка проблеми. Україна нині перебуває у надзвичайно складному суспільному становищі – протягом 2015 року перманентно спостерігалось падіння ВВП, хоча наприкінці 2014 року при формуванні державного бюджету закладалось незначне зростання; не припиняються військові дії на території Донецької і Луганської областей: життєвий рівень населення продовжує знижуватись; задекларовані реформи для поліпшення соціально-економічного стану реалізуються занадто повільно. Така ситуація зумовлює зневіру населення у кращому майбутньому. Державні інституції всіх гілок влади суттєво не впливають на таку ситуацію.

У таких умовах є доцільною розробка відповідної теоретичної конструкції, зокрема теорії громадських інституцій, з фінансовою складовою, що має сприяти поліпшенню такого становища.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Враховуючи надзвичайно значну актуальність проблеми поліпшення функціонування українського суспільства, свої праці присвятили вчені філософського, соціологічного, політологічного, а також економічного профілю, зокрема В. Бакуменко, В. Геєць, Н. Нижник, Ю. Дмитрієв, А. Колодій, М. Ільїн, С. Перегудов, В. Князев, Е. Лібанова, Ю. Сурмін та інші. Проте з плином часу

ця проблема все більше актуалізується, а запропоновані теоретичні та практичні рекомендації не встигають за новими викликами, які формуються у глобалізаційному світі та здійснюють значний вплив на суспільну систему України.

Серед останніх значних праць, де висвітлюється роль громадських інституцій у забезпеченні розвитку України, можна виокремити монографію М. Гурицької «Громадянське суспільство: теорія і практика» [1]; монографію колективу авторів «Розвиток громадянського суспільства в Україні: минуле, сучасність, перспективи» [2] та монографію, підготовлену до друку колективом вчених юридичного профілю, «Громадянське суспільство: історія та сучасність», де досліджуються механізми взаємодії влади і громадських інституцій у правовому аспекті [3].

Проте, незважаючи на значну кількість публікацій, ця проблематика потребує подальших досліджень, беручи до уваги багатоаспектність та значну актуальність у забезпеченні ефективного функціонуванні суспільної системи України.

Метою статті є з'ясування генеалогії поняття «громадянське суспільство», експрес-аналіз функціонування суспільної системи України, з'ясування ролі громадських інституцій у розбудові суспільства та обґрунтування фінансових регуляторів у теорії громадських інституцій.